

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI НОМИДАН ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Тошкент шахри

2020 йил 23 июнь

4-1001-2008/4313-сонли иш

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья В.Ли раислигида, судья ёрдамчиси А.Бахшуллоев котиблигида, даъвогар Тошкент вилояти Пискент туман фермер, деҳкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалигини манфаатида жавобгар «NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан 81 187 021 сўм асосий қарз ва 18 835 389 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иш ҳужжатларини, даъвогар вакили О.Хайдаров (ишончнома асосида), И.Дадаев (Рахбар) иштирокида очик суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И :

Даъвогар Тошкент вилояти Пискент туман фермер, деҳкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгаши “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалигини манфаатида Тошкент туманлараро иқтисодий судига мурожаат қилиб, жавобгар «NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан 81 187 021 сўм асосий қарз ва 18 835 389 сўм пеня ундиришни сўраган.

Бугунги суд мажлисида даъвогар вакиллари иштирок этмаганлар. Суд Ўз.Р. ИПКнинг 170-моддасига асосан ишни даъвогар вакиллари иштирокисиз кўриб чиқишни лозим топади. Олдинги суд мажлисида даъвогар вакиллари даъво талабларини қўллаб қувватлаб, даъво аризага қўшимча киритиб, жавобгар ҳисобидан 81 187 021 сўм асосий қарз ва 40 593 510 сўм пеня ундиришни сўраганлар.

Суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида белгиланган тартибда хабардор қилинган бўлишига қарамай, жавобгарлар вакиллари суд мажлисида иштирок этмадилар.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддасига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин. Шу сабабли суд ишни жавобгарлар вакиллари иштирокисиз кўриш мумкин деган хулосага келди.

Суд даъвогар вакиллари иштирокини тушунтиришларини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, қуйидаги асосларга кўра даъво талабларини қисман қаноатлантиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексининг 234-моддасига асосан мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган бошқа асослардан келиб чиқади.

Мазкур кодекснинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Иш ҳужжатларидан кўринишича, тарафлар ўртасида 2019 йил 14 февралда 28-сонли пахта хом ашёси ва уруғлик пахта харид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилган бўлиб, унга кўра, “Хўжалик” шартноманинг 1.2. бандига асосан 77.8 тонна пахта хом ашё ва уруғлик пахтани “Харидорга” қайта ишлаш ёки сотиш учун етказиб бериш, “Харидор” эса ушбу махсулотни келишилган муддатларда муайян нарх бўйича ҳақини тўлаб харид қилиш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Даъвогар томонидан шартнома шартларига мувофиқ жавобгарга 327 774 231 сўм қийматидаги пахта хом ашёси етказиб берган.

Шартноманинг 4.5.-бандига “Хўжалик”га етказиб берган махсулот қийматининг 100% ҳисобидан терим учун юборилган пуллар ва бошқа харажатлар чегирилгандан қолган қисми 2019 йл 31 декабрга қадар тўлаб бериши белгиланган бўлса, “Харидор” 2020

йил 01 январь ҳолатига “Хўжалик”га маҳсулот ҳақини тўлиқ тўлаб бермасдан шартномада белгиланган мажбуриятини бажармаган. Натижада жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 81 187 021 сўмни ташкил этган. Тарафлар ўртасида 2020 йил 14 февраль ҳолатига тузилган солиштирма далолатнома билан ушбу қарздорлик суммаси ўз тасдиғини топган.

Ўз.Р. Фуқаролик Кодексининг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофиқ қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштирувчи қишлоқ хўжалиги маҳсулотини қайта ишлаш ёки сотиш учун бундай маҳсулотни харид қиладиган шахсга — тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу маҳсулотни қабул қилиш (қабул қилиб туриш), унинг ҳақини шартлашилган муддатда муайян баҳода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Юқорида қайд этилган асосларни инобатга олиб, суд даъвогарнинг асосий қарз суммасини ундириш тўғрисидаги талабини асосли деб ҳисоблаб, уни тўлиқ қаноатлантиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик Кодексининг 333-моддасига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун жавоб беради.

Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 260,262-моддалари талабларига кўра қонун ҳужжатлари ёки шартнома билан белгиланган, қарздор мажбуриятни бажармаган ёки лозим даражада бажармаган тақдирда кредиторга тўлаши шарт бўлган пул суммаси неустойка ҳисобланади. Неустойка тўғрисидаги келишув ёзма шаклда тузилиши керак.

Тарафлар ўртасида имзоланган шартноманинг 5.4 бандига пахта хом ашёси ҳақини тўлашдан асоссиз бўйин товлагани учун “Харидор” –“Хўжалик”га ҳар бир кечиктирилган кун учун тўлов суммасининг 0.4 фоизи миқдорида, бироқ муддати ўтказиб юборилган тўлов суммасининг 50 % дан ортиқ бўлмаган миқдорда пеня тўлаши белгиланган.

Шу сабабдан даъвогар жавобгардан 18 835 389 сўм пеня ундиришни сўраган.

Суд мажлиси давомида даъвогар судга қўшимча даъво ариза билан мурожаат қилиб, жавобгардан 40 593 510 сўм миқдорда пеня ундиришни сўраган. Суд даъвогарнинг қўшимча даъво аризани иш юритувига қабул қилишни лозим деб топади. Суд даъвогарнинг пеня ундириш талабини асосли деб ҳисоблайди.

Айни вақтда, Ўзбекистон Республикаси ФКнинг 326-моддасига мувофиқ суд қарздор томонидан мажбуриятларнинг бажарилиш даражасини, мажбуриятда иштирок қилувчи тарафларнинг мулкӣ аҳволини, шунингдек кредиторнинг манфаатларини эътиборга олиб, неустойка миқдорини камайтиришга ҳақли. Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг “Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкӣ жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида” 2007 йил 15 июндаги 163-сонли қарорининг 4-бандида тушунтириш берилган.

Суд жавобгар томонидан мажбурият бажарилмаслиги сабаблари, тарафлар манфаатлари ҳамда судга мурожаат қилиш вақтини инобатга олиб, талаб қилинган пеня миқдорини 20 000 000 сўмгача камайтиришни лозим деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юкланади.

Қайд этилганларга кўра, суд даъвогарнинг даъво талабларини қисман қаноатлантириш, суд харажатларини жавобгардан ундиришни лозим топади.

Юқоридагиларни инобатга олиб, суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 170,176-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р   Қ И Л Д И:

Тошкент вилояти Пискент туман фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг қўшимча даъво аризасини иш юритувига қабул қилинсин.

Тошкент вилояти Пискент туман фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалигини манфаатида киритилган даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалиги фойдасига 81 187 021 сўм асосий қарз, 20 000 000 сўм пеня, 17 840 сўм почта харажати ундирилсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан Република бюджетига 2 435 610,62 сўм миқдорда давлат божи ундирилсин.

Даъвонинг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция ёки кассация шикоят (протести) берилиши мумкин.

Судья

(Имзо)

В.Ли

Аслига тўғри:

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья В.Ли раислигида, судья ёрдамчиси А.Бахшуллоев котиблигида, даъвогар Тошкент вилояти Пискент туман фермер, деҳкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалигини манфаатида жавобгар «NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан 81 187 021 сўм асосий қарз ва 18 835 389 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иш ҳужжатларини, даъвогар вакили О.Хайдаров (ишончнома асосида), И.Дадаев (Раҳбар) иштирокида очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 170, 176-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р   Қ И Л Д И:

Тошкент вилояти Пискент туман фермер, деҳкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг қўшимча даъво аризасини иш юритувиغا қабул қилинсин.

Тошкент вилояти Пискент туман фермер, деҳкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалигини манфаатида киритилган даъво аризаси қисман қаноатлантирилсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалиги фойдасига 81 187 021 сўм асосий қарз, 20 000 000 сўм пеня, 17 840 сўм почта харажати ундирилсин.

«NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан Республика бюджетига 2 435 610,62 сўм миқдорда давлат божи ундирилсин.

Даъвонинг қолган қисмини қаноатлантириш рад қилинсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан бир ойлик муддат ичида апелляция ёки кассация шикояти (протести) берилиши мумкин.

Судья

В.В.Ли

СУД МАЖЛИСИ БАЁННОМАСИ

Тошкент туманлараро иқтисодий суди, судья В.Ли раислигида, судья ёрдамчиси А.Бахшуллоев котиблигида, даъвогар Тошкент вилояти Пискент туман фермер, деҳкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари Кенгашининг “DADAEV FAXRIDDIN” фермер хўжалигини манфаатида жавобгар «NATURE COTTON» МЧЖ ҳисобидан 81 187 021 сўм асосий қарз ва 18 835 389 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича иш хужжатларини, даъвогар вакили О.Хайдаров (ишончнома асосида), И.Дадаев (Рахбар) иштирокида очиқ суд мажлисида кўриб чиқмоқда.

Раислик килувчи суд мажлисини очиб, қандай иш кўрилаётганини эълон қилди ҳамда тарафлар вакиллариининг суд мажлисига келган-келмаганликларини, уларнинг ваколатларини, суд мажлисига келмаган тарафлар тегишли равишда хабардор қилинганликларини, шунингдек улар келмаганлигининг сабаблари тўғрисида қандай маълумотлар борлигини текширди.

Бугунги суд мажлисида даъвогар вакиллари иштирок этмаганлар. Суд Ўз.Р. ИПКнинг 170-моддасига асосан ишни даъвогар вакиллари иштирокисиз кўриб чиқишни лозим топади.

Суд мажлиси вақти ва жойи тўғрисида белгиланган тартибда хабардор қилинган бўлишига қарамай, жавобгарлар вакиллари суд мажлисида иштирок этмадилар.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддасига асосан иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин. Шу сабабли суд ишни жавобгарлар вакиллариининг иштирокисиз кўриш мумкин деган хулосага келди.

Суд, мазкур иш юзасидан суд хужжатини қабул қилиш учун маслаҳатда қолди.

Маслаҳатдан сўнг, қабул қилинган суд хужжатининг хулоса қисми ўқиб эшиттирилди ва унинг устидан шикоят қилиш тартиби тушунтирилди.

Раислик килувчи суд мажлисини ёпиқ деб эълон қилди.

Баённома Ўз.Р.ИПКнинг 201-моддаси талаблари асосида ёзилди.

Раислик килувчи:

В.Ли

Суд мажлиси котиби:

А.Бахшуллоев